

การพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน ของครูโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

The Development of Supervision Model to Enhance for Competencies in Learning Management Based on Innovation in Pilot Innovative Area School

สัจจา เจริญศรีเมือง^{1*}, ปิยาภรณ์ พิชญาภิรัตน์², และ อรธิดา ประसार³

Satcha Charoensrimuang^{1*}, Piyaporn Phitchayapirath², and Ontida Prasarn³

*Corresponding Author**

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี^{1*, 2}

Rajabhat Ubonrachathani University, Thailand^{1*, 2}

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ³

Rajabhat Sisaket University, Thailand³

E-mail: Chamchan2505@gmail.com

Received May 20, 2024; Revised June 23, 2024; Accepted June 28, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนนำร่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบนิเทศ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 326 คน ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามสภาพปัญหา คู่มือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมิน แบบนิเทศ แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือด้านการปฏิบัติการนิเทศที่ไม่เป็นระบบและครูในโรงเรียนนำร่องไม่มีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ ตามขั้นตอนของนวัตกรรมการศึกษาที่ครูเลือกใช้ 2) รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครู ในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการนิเทศ เนื้อหาการนิเทศ การประเมินรูปแบบการนิเทศ และปัจจัยความสำเร็จ โดยกระบวนการนิเทศ ได้แก่ การวางแผนร่วมกัน ทบทวนนวัตกรรมนิเทศขั้นเรียน สะท้อนผล ขยายผลนวัตกรรม สรุปและรายงานผล 3) ผลการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พบว่าครูมีสมรรถนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถต่อยอดปรับปรุงนวัตกรรมตามความเหมาะสม

ในระดับมากที่สุด และครูมีความพึงพอใจต่อการนิเทศในระดับสูงสุด ผลการประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศจึงสรุปได้ว่ามีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และควมมีประโยชน์ ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ; สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน; พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

A study of problems in teaching and learning management for teachers in pilot schools with the objectives to: 1) study the current conditions, problems, and needs of supervision; 2) develop a supervision model; 3) study the results of using the supervision model. The sample group included 326 teachers of pilot schools in the Education Innovation Area, Sisaket Province, 8 experts, and 16 stakeholders. The tools used include a questionnaire about problem conditions, a manual, a group discussion recording form, an evaluation form, a supervision form, and a satisfaction assessment form. The data was analyzed using descriptive statistics and content analysis. The research results were found as follows: 1. The overall problem was at a moderate level; there were problems in the area of supervision practices that were not systematic, and teachers in the educational innovation area pilot schools did not have confidence in learning management. 2. The supervision model consists of six elements: principles, objectives, and the supervision process. Supervision content evaluation of supervision model and success factors. The supervision process has six steps: joint planning, reviewing innovation, supervising the classroom, reflecting on results, expanding the results of innovation, Summary, and reporting results. 3. The results of the evaluation of teachers' competency in innovation-based learning management in pilot schools in the educational innovation area found that teachers have the competency to organize learning activities according to innovative formats that are used and can continue to improve innovations as appropriate to the greatest extent possible, and teachers are satisfied with the supervision at the highest level. In the results of the evaluation of the use of the supervision model by 16 stakeholders, it was concluded there is consistency, suitability, feasibility, and usefulness. at the highest level.

Keywords: development of supervision models; learning management competencies; teacher-based innovation; pilot school for educational innovation space

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดปัญหากระทบต่อคุณภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ของมวลมนุษยชาติอย่างมหาศาล ยากต่อการแก้ไขได้ มนุษย์ต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ของโลกเพื่อความอยู่รอดของตนเองและสังคม โดยอาศัยเครื่องมือในการปรับตัวคือ การศึกษา ดังนั้น การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันนี้จึงมุ่งพัฒนามนุษย์ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น ก่อให้เกิดกระบวนการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ ที่มีคุณภาพความเหมาะสม จึงจะช่วยให้มนุษย์ สามารถดำรงชีวิตในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ทำให้หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอน ต้อง มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ เพราะความรู้ในยุคนี้มีอายุสั้นลง (Seributr, 2022) การจัดการศึกษาใน ปัจจุบันจึงต้องมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานให้สามารถตอบสนองต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบตัวชี้วัดด้านการศึกษาประเทศไทยมีแนวโน้มอันดับ และคะแนนที่ลดลง ทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สถาบันวิจัยเพื่อ พัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้เสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปว่า 1) สร้างการตื่นตัวของประชาชนและ ตระหนักว่าการศึกษาคือเป็นบทบาทของทุกคน 2) มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อทดลองใช้ แนวคิดสู่การปฏิบัติก่อนที่จะจัดทำนโยบายขยายผลไปทั่วประเทศ

ดังนั้น เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐกิจและภาคเอกชนซึ่งได้รวมตัว กันขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในชื่อ Thailand Education Partnerships (TEP) จึงได้ร่วมกันวางกรอบ แนวทางการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดน่านรอง ส่งผลให้มีพระราชบัญญัติพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 30 เมษายน 2562 มีจังหวัดที่ได้รับการประกาศ เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 8 จังหวัด คือจังหวัดศรีสะเกษ ระยอง สตูล เชียงใหม่ กาญจนบุรีและ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเป้าหมายคือ พัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพ และให้ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมร่วมกันพัฒนาคุณภาพและ ประสิทธิภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการจัดศึกษา รวมทั้งมีการขยายผลนวัตกรรมด้านการจัดการ เรียนการสอนไปใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ (Educational Innovation Area Administration Office, 2022)

การดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้ง ภายในและภายนอกกระบวนการศึกษา ทั้งภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่ทำให้คุณภาพนักเรียน เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญของแต่ละนวัตกรรม ประกอบไป ด้วย 1) นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เชิงระบบ (จิตศึกษา การเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน และ PLC) 2) นวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) 3) นวัตกรรม การเรียนรู้มอนเตสซอรี (Montessori) 4) นวัตกรรมการเรียนรู้แบบองค์รวม (Wholistic Education) 5) นวัตกรรม การศึกษาชั้นเรียน และวิธีการแบบเปิด (Lesson Study and Open Approach) 6) นวัตกรรม การเรียนรู้แบบเพาะพันธุ์ปัญญา (Research Based Learning) 7) นวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project Approach) 8) นวัตกรรมการเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี (SMT)

เป็นพี่เลี้ยงในการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของแต่ละนวัตกรรมในระยะต่อมา พบว่าการดำเนินงานของโครงการนี้ยังไม่มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ในการติดตาม นิเทศผลการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจในการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ กับหน่วยงานในพื้นที่ ดังรายงานผลการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ ได้เสนอให้มีการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน (Sisaket Provincial Education Office, 2021) และรายงานการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ได้เสนอ ว่าควรมีแนวทางในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการติดต่อหรือประสานงาน (Sisaket Primary Educational Service Area Office, Area 4, 2021)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ ได้รับทราบปัญหาโดยตลอด พยายามคิดค้นแนวทางในการเป็นหน่วยงานในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยเฉพาะการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนนาร่องในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนานวัตกรรม ดังที่ Sirisuksin (2021) ให้ข้อเสนอการนิเทศว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการนิเทศคือ พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน แนวคิดนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ Phongsri (2020) สามารถ ผ่องศรี ที่กล่าวว่าการนิเทศการศึกษา มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของครูผู้สอน เพราะการนิเทศมีเป้าหมายคือการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและตรงกับแนวคิดของ Panich and Mandachit (2020) ที่สะท้อนสภาพปัจจุบันของโรงเรียนคือครูขาดทั้งความรู้และทักษะ ในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ผู้อำนวยการขาดทักษะการโค้ชหรือนำครู

จากผลการสำรวจพบว่าการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนวัตกรรมที่โรงเรียนเลือกใช้ หรือที่ครูผู้สอนเองเป็นผู้เลือกใช้ พบว่า ครูผู้สอนไม่เข้าใจ โดยเฉพาะนวัตกรรมการศึกษา เนื่องจากครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาไม่ได้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน ขาดความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ ความสอดคล้องกับการเลือกใช้นวัตกรรม จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการพัฒนากระบวนการนิเทศที่สามารถเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้ได้รูปแบบ ขั้นตอนในการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของแต่ละนวัตกรรมที่โรงเรียนเลือกใช้ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

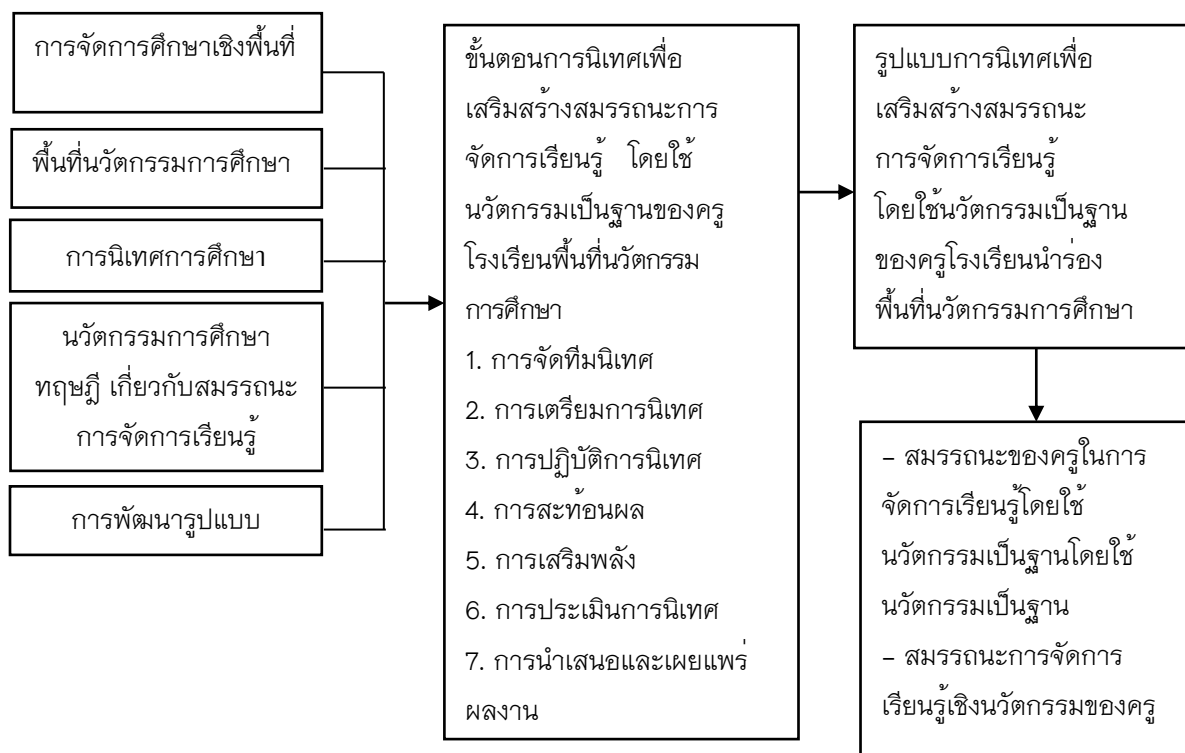
การนิเทศการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าของ Spears (1967) ให้คำจำกัดความว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยใช้กระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู Good (1973) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น Mark and Stoop (1985) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่า เป็นการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และส่งผลสะท้อนต่อการพัฒนานักเรียน

รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ จากการศึกษาค้นคว้าของ Khaemmanee (2021) ให้ความหมายรูปแบบว่า รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบายเป็นแผนผังไดอะแกรมหรือแผนภาพเพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าถึง เข้าใจ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น Klanpaiboon and Wannasri (2021) ได้สรุปความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างจำลองที่แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเทียบเคียงหรือนำไปใช้เป็นตัวแบบในการ ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันรวมถึงการอธิบายหรือการแสดง องค์ประกอบสำคัญ ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ง่ายขึ้น Daft (1994) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง การย่อหรือ เลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบสามารถเข้าใจลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์นั้น Steiner (2001) กล่าวว่า รูปแบบเป็นตัวแทนอย่างง่าย ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมืออธิบายปรากฏการณ์ที่สำคัญ ๆ ขององค์การ ซึ่งมีความหมายที่แตกต่างจากทฤษฎี เพราะรูปแบบยังไม่ใช้ข้อเท็จจริงที่ได้พิจารณาแล้ว และได้จำแนกความหมาย ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) รูปแบบเชิงกายภาพ 2) รูปแบบเชิงแนวคิด

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พื้นที่การศึกษาที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่สำหรับการทดลองนวัตกรรมการศึกษาโดยให้อำนาจแก่สถานศึกษาในการบริหารงานได้อย่างอิสระและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน มีความเห็นสอดคล้องกับนักการศึกษาของไทยที่

พบว่ากรณีการจัดการเรียนการสอนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและครู รวมทั้งระหว่างครูด้วยกันเองและครูยังได้แสดงความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้นิเทศว่าผู้นิเทศจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องพัฒนาการของผู้เรียน รวมทั้งความรู้ในเรื่องที่จะนิเทศนอกจากนี้ยังได้ชี้ให้เห็นทั้งด้านปัญหาและความต้องการนิเทศเอาไว้ดังนี้ ด้านปัญหา พบว่าผู้บริหารและครูขาดความเข้าใจในเรื่องของการนิเทศภายในโรงเรียน และผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการเยี่ยมห้องเรียนและสังเกตการสอน ด้านความต้องการของครู ครูต้องการได้รับความช่วยเหลือในเรื่องการพัฒนาเทคนิคการสอน การวางแผนการสอน การประเมินผลและการควบคุมชั้นเรียน และข้อเสนอประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือรูปแบบการนิเทศที่ครูได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจะสามารถเพิ่มความพึงพอใจระหว่างผู้นิเทศและครูได้ดียิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามขั้นตอนของการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (R1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 163 โรงเรียน ในปีการศึกษาที่ 1/ 2566 โรงเรียนละ 2 คน รวม 326 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามเรื่องสภาพปัจจุบัน ปัญหาและสภาพที่พึงประสงค์ในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย ข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบข้อคำถามปลายเปิด (Open Ende) สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 (D1) พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรม เป็นฐานของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ส่วน คือ การยกร่างรูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการยกร่างรูปแบบการนิเทศ โดยการนำข้อมูลที่สรุปจากระยะที่ 1 มาสังเคราะห์และยกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน แล้วดำเนินการยืนยันรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้การตรวจสอบร่างรูปแบบและคู่มือ โดยกระบวนการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยระยะนี้ คือ รูปแบบการนิเทศและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นพัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการนิเทศ โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ความสอดคล้องความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ จากนั้นผู้วิจัยนำรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ ที่ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 (R2) การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

การวิจัยในระยะนี้ เป็นการนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปใช้นิเทศครูในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การประชุมกลุ่มเป้าหมาย 2) การนิเทศตามวัน เวลาที่กำหนด 3) การประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ มีรายละเอียดกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่สอนโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

นวัตกรรมการละ 1 คน แยกเป็นระดับประถมศึกษา จำนวน 4 คน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ในปีการศึกษา ที่ 2/2566 เครื่องมือที่ใช้ คือ รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาสมรรถนะการ คู่มือการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา แบบบันทึกการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการนิเทศ

ระยะที่ 4 (D2) ประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการนิเทศตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 8 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการนิเทศ แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการนิเทศโดยใช้รูปแบบรูปแบบที่พัฒนาขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 โรงเรียน 2) นำเอกสารคู่มือประกอบการนิเทศมอบให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยชี้แจงและทำความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานการนิเทศ ตามคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ 4) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ 5) ผู้รับการนิเทศตอบแบบประเมิน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งเชิงเนื้อหาและเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) คือ ประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา ประเมินความพึงพอใจของการใช้รูปแบบการนิเทศโดยครูผู้รับการนิเทศ สถิติที่ใช้การวิจัย ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 1 (R1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการทักษะและสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน ความต้องการ ทักษะและสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

รายการ	ระดับสภาพปัจจุบัน ความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
การสร้างความตระหนักในการใช้นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน	3.10	0.84	ปานกลาง
การเตรียมการนิเทศ	3.23	0.55	ปานกลาง
การวางแผนนิเทศ	3.34	0.53	ปานกลาง
การปฏิบัติการนิเทศ	3.13	0.61	ปานกลาง
การสะท้อนผล ปรับปรุง และประเมินผล	3.24	0.57	ปานกลาง
การสรุปและการรายงานผล	3.22	0.77	ปานกลาง
รวม	3.24	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาในการนิเทศของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาในการนิเทศของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.24 สภาพที่พึงประสงค์ของครูคือการเสริมความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ ขั้นตอนของนวัตกรรมที่เลือกใช้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 2 (D1) การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน ในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 2 (D1) การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน ในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา การยกร่างรูปแบบการนิเทศ ในการยกร่างรูปแบบการนิเทศประกอบด้วยหลักการของรูปแบบกระบวนการพัฒนารูปแบบ กระบวนการและขั้นตอนของรูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอนดังภาพที่ 1

ภาพที่ 2 รูปแบบการนิเทศ (PISED)

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ นวัตกรรมเป็นฐานของครูโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

เมื่อผู้วิจัยทำการกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ นวัตกรรมเป็นฐาน ในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ จากนั้นจึงได้นำร่างรูปแบบ, คู่มือรูปแบบให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน พิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการ จัดการเรียนรู้

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 3 (R2) การศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน ในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

การวิจัยระยะนี้เป็นการนำรูปแบบการนิเทศที่ได้จากการพัฒนาในระยะที่ 2 ไปทดลองนิเทศ กับครูกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่สอนโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษจำนวน 8 คน โดยเลือกนวัตกรรมละ โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ผู้วิจัยเป็นผู้นิเทศด้วยตนเอง คนละ 2 ครั้ง

ผลการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่ารูปแบบการนิเทศที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ สามารถเสริมสร้างให้ครูมีสมรรถนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมอยู่ ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ครูมีความมั่นใจและสามารถพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมได้ ตามที่ต้องการ ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 4 การประเมินและปรับปรุง (D2) การใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

หลังจากที่ผู้วิจัยทดลองนิเทศในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจากนั้น ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบและคู่มือการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

รายการประเมิน	ความสอดคล้อง		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความมีประโยชน์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. หลักการของรูปแบบ	3.37	0.46	3.79	0.43	3.22	0.49	3.21	0.40
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	3.20	0.53	4.76	0.44	3.21	0.52	3.31	0.50
3. เนื้อหาการนิเทศ	3.73	0.45	4.03	0.43	3.28	0.48	3.60	0.38
4. กระบวนการนิเทศ	4.05	0.41	4.00	0.48	3.30	0.49	3.61	0.43
5. การประเมินรูปแบบด้าน	4.50	0.61	4.76	0.31	4.77	0.42	3.14	0.52
ความรู้ความเข้าใจ								
ความสามารถ และความ								
พึงพอใจ								
6. เจื่อนใจความสำเร็จ	4.77	0.42	3.14	0.52	3.14	0.52	4.75	0.45
เจื่อนใจความสำเร็จ								
ของสถานศึกษาผู้บริหาร								
ครูผู้สอนและบุคลากร								
เฉลี่ย	3.80	0.43	4.15	0.43	3.45	0.47	3.38	0.40

จากตารางที่ 2 พบว่าประสิทธิภาพของรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}=3.45$) ความเหมาะสม ($\bar{X}=4.15$) ด้านความสอดคล้อง ($\bar{X}=3.80$) และด้านความมีประโยชน์ ($\bar{X}=3.38$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ ของครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ผู้วิจัยค้นพบว่าครูที่สอนในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษานั้น มิได้มีความเข้าใจ มั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการหรือขั้นตอนของนวัตกรรมนั้น ๆ ทุกคน เป็นเพราะว่าในการเลือกนวัตกรรมของโรงเรียนนั้นเป็นการเลือก

โดยเสียงส่วนใหญ่ของคณะครูในโรงเรียน และทางคณะกรรมการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาในระดับจังหวัด ก็มีความตั้งใจให้โรงเรียนนำร่องใช้นวัตกรรมเพียงอย่างเดียวในระยะเริ่มต้น สภาพปัญหาดังกล่าวนี้น่าจะเชื่อมโยงถึงความต้องการของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ที่พบว่ามีความต้องการได้รับการนิเทศ ซึ่งความไม่มั่นใจในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนนำร่อง ล้วนแต่ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมการศึกษา เพราะพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นเรื่องใหม่ ยังไม่มีงานวิจัยรองรับ การดำเนินงานตามภารกิจจึงเป็นเรื่องที่ต้องการความชัดเจน แน่นนอน จึงได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือในการวิจัยรูปแบบการนิเทศในครั้งนี้สอดคล้องกับ Sripor et al. (2020) พบว่า ความต้องการนิเทศควรส่งเสริมให้ครูมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในสาระวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน มีการนำสาระวิชาหรือสาระของหน่วยการเรียนรู้มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนเลือกใช้ในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ความต้องการคือ การต้องการความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญของแต่ละนวัตกรรม ดังเป็นที่ทราบแล้วว่าจังหวัดศรีสะเกษ มีโรงเรียนนำร่องจำนวน 163 โรงเรียน มีนวัตกรรมการศึกษาที่ใช้ในระยะเริ่มแรก จำนวน 8 นวัตกรรม ทางคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดได้เชิญผู้เชี่ยวชาญแต่ละนวัตกรรมทั้งในและนอกจังหวัด เป็นพี่เลี้ยงประจำนวัตกรรม (Mentor) พร้อมทั้งมอบหมายภารกิจในการพัฒนานวัตกรมนั้นสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน แต่เนื่องจากว่าโรงเรียนนำร่องมีจำนวนมากกว่าพี่เลี้ยงประจำนวัตกรรม ดังนั้น พี่เลี้ยงแต่ละนวัตกรรมจึงต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเหล่านั้น ผ่านการพัฒนาครูเพื่อนำนวัตกรรมการศึกษา ลงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2. การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน ในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา รูปแบบการนิเทศพบว่า ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนร่วมกัน (Planning-P) พบว่าการพัฒนาครูโดยตรงในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาที่โรงเรียนใช้อยู่ นั้น ให้มีความเข้มแข็ง ชัดเจน และการนิเทศตามรูปแบบนี้เป็นกรณีแบบกัลยาณมิตรโดยแท้จริง การวางแผนร่วมกันนั้นมีความจำเป็นอย่างมาก เพราะเนื่องจากว่าพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เป็นการดำเนินงานพัฒนาการศึกษารูปแบบใหม่ มีการริเริ่มภารกิจใหม่ ๆ หลายเรื่อง ขั้นตอนที่ 2 ทบทวนองค์ความรู้เดิม (Informing-I) ขั้นตอนนี้เป็นการทบทวนองค์ความรู้เดิมของขั้นตอนการสอนแต่ละนวัตกรรมที่ครูได้รับการพัฒนามาก่อน ดังเป็นที่ทราบแล้วว่า พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษใช้นวัตกรรมการศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งหมด 8 นวัตกรรม ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศชั้นเรียน (Supervising-S) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศเข้ามาเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุด เพราะจะได้รับทราบว่าการพัฒนาครูให้สามารถนำนวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้นั้นได้ผลมากน้อยเพียงใดมีจุดเด่น ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนผลนวัตกรรมที่เกิดขึ้น (Evaluation-E) ในระยะเริ่มแรกคณะกรรมการ

ขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญของแต่ละนวัตกรรมมาเป็นผู้นิเทศและเยี่ยมชั้นเรียน โดยคณะทำงานในพื้นที่ได้เชิญผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อร่วมสังเกตการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในปัจจุบันนี้มีโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา นำวิธีการนี้ไปใช้ในโรงเรียน ของตนเอง นับเป็นความสำเร็จอีกด้านหนึ่งของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ขั้นตอนที่ 5 การขยายผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Diffusing-D) ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นจุดเด่นของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพราะเมื่อครูนำกระบวนการขั้นตอนของนวัตกรรมการศึกษาแต่ละอย่างไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จนได้ผลแล้วทางผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ หรือผู้เชี่ยวชาญของแต่ละนวัตกรรมจะจัดหาโอกาสและสถานที่ให้ครูที่มีผลงานในแต่ละนวัตกรรม ไปนำเสนอผลการจัดกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 6 สรุปและรายงานผล หลังจากสิ้นปีการศึกษา และภารกิจการจัดการเรียนรู้ที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบเสร็จสิ้น ครูทุกคนจะต้องมีการทบทวนภารกิจของตนเอง ว่าในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา ผลที่ได้เป็นอย่างไร

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

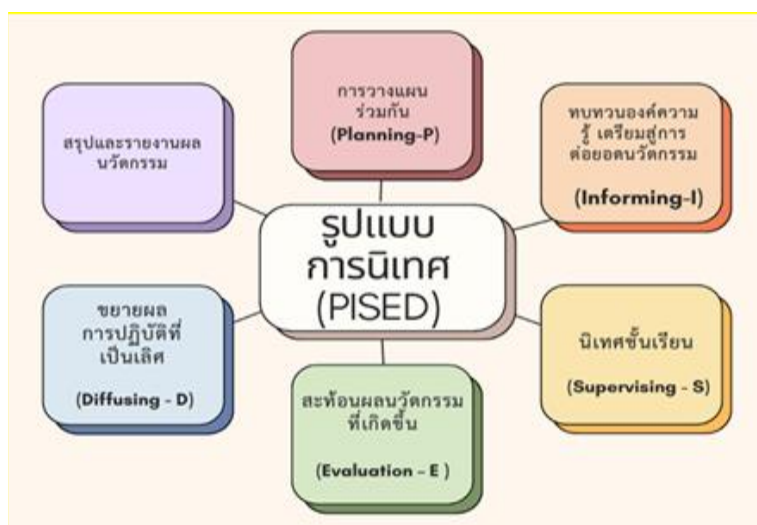
3.1 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ได้ผลเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่งซึ่งอยู่ในชั้นคุณภาพมากที่สุดโดยค่าเฉลี่ยในรายการประเมินที่มีค่าคะแนนสูงสุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งนั่นหมายความว่าครูกลุ่มเป้าหมายแต่ละคนมีความตระหนักที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมที่ตัวเองหรือโรงเรียนเลือกเข้ามาเป็นอย่างดี มีการวางแผนออกแบบการเรียนรู้ตามกระบวนการหรือขั้นตอนของนวัตกรรมตลอดแนวเป็นภาคเรียนหรือเป็นรายปี ทำให้ครูสามารถมองเห็นภาพรวมของรายวิชาที่ตัวเองรับผิดชอบพร้อมทั้งปรับปรุงแผนให้เหมาะสมกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่นั้น สอดคล้องกับ Yokin (2023) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้พบว่า (1) ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01(2)ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล (IIP) และการนำไปใช้ ภาพรวมมีคุณภาพระดับมากที่สุด (3)ครูที่ได้รับการนิเทศโดยภาพรวมครูมีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ระดับมาก

3.2 การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบการนิเทศจำนวน 16 คน ประกอบด้วยครูที่รับการนิเทศ จำนวน 8 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนละ 1 คน เป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบและความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศ ปรากฏผลว่ารูปแบบการนิเทศที่ผู้วิจัยพัฒนามีคุณภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายด้านโดยเรียงลำดับ

ความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยได้แก่ด้านความเหมาะสม ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความสอดคล้อง นั้นหมายความว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศในครั้งนี้ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ lemsakul et al. (2019) วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการนิเทศที่เสริมสร้างสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู รวมทั้ง Khantawong et al. (2022) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในแบบชี้แนะสะท้อนคิดของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ Boriboon (2020) วิจัยเรื่อง พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับอาจารย์นิเทศหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการนิเทศ เนื้อหาการนิเทศและการประเมินรูปแบบการนิเทศ โดยกระบวนการนิเทศมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนร่วมกัน 2) ทบทวนนวัตกรรม 3) นิเทศชั้นเรียน 4) สะท้อนผล 5) ขยายผล 6) สรุปและรายงานผล

ภาพที่ 3 รูปแบบการนิเทศ (PISED)

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความพบว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเป็นฐานของครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการนิเทศ เนื้อหาการนิเทศ การประเมินรูปแบบการนิเทศ และปัจจัยความสำเร็จ โดยกระบวนการนิเทศมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนร่วมกัน

ภาพที่ 4 สรุปในภาพรวม

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารโรงเรียนนาร่องและ หน่วยงานต้นสังกัด ควรร่วมมือกันวางแผนการนิเทศชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
2. หน่วยงานต้นสังกัด ควรกำหนดนโยบายในการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ให้ครูเกิดความมั่นใจในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ควรพัฒนาศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ ความเข้าใจแนวคิดนวัตกรรมการศึกษาที่ใช้ในโรงเรียน นำร่องทุกโรงเรียน เพื่อจะสามารถนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการของนวัตกรรมนั้น ๆ ได้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนารูปแบบการหนุนเสริมการนิเทศ เพื่อหาแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูในโรงเรียนนำร่องเกิดความมั่นใจในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้

2. ควรมีการทำวิจัยรูปแบบการนิเทศที่เกิดจากความร่วมมือของหน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่งในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาครูร่วมกัน

3. ควรวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบอื่นเพื่อสร้างทางเลือกที่หลากหลาย เพราะแต่ละนวัตกรรมการศึกษาต้องการกระบวนการนิเทศ ติดตามที่แตกต่างกัน

References

- Boriboon, P. (2020). *Development of an internal supervision model using professional learning communities (PLC) for supervisory teachers in the teaching professional graduate certificate program*. Northeastern University.
- Brown, W.B., & Moberg, D.J. (1980). *Organizational theory and management: A macro approach*. John Wiley & Sons.
- Daft, R.I. (1994). *Management*. The Dryden.
- Educational Innovation Area Administration Office, Office of the Basic Education Commission. (2022). *Annual report on educational innovation areas, academic year 2022*. Office of the Basic Education Commission.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. McGraw Hill
- Iemsakul, P., Langka, W., & Dansirikul, W. (2019). *The development of supervision model to enhance teachers competency on educational quality assurance*. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 5(9), 442–459.
- Khaemmanee, T. (2021). *Teaching science: Knowledge for organizing an effective learning process*. Chulalongkorn University Book Center.
- Khantawong, K., Sirisooksilp, S., & Thawinkarn, D. (2022). The Study of current situation, desirable situation and the need of internal supervision by a reflective coaching supervision assessment of secondary schools under the office of the Basic Education Commission. *Journal of the Asian Graduate School*, 13(2), 48–59.

- Klanpaitoon, S., & Wannasri, J. (2021). A model for developing instructional leadership in the digital age of Basic School Administrators. *Journal of MCU Peace Studies*, 11(2), 478–482.
- Mark, J.R., & King, S. (1985). *Handbook of educational supervision: A guide of the practice* (3rd ed.). Allyn and Bacon.
- Panich, W., & Mandachit, P. (2020). *World-class high-quality education*. S.R. Printing.
- Phongsri, S. (2020). *Effective Thai language learning supervision model in private primary schools. In the northeastern region*[Doctoral dissertation, Mahasarakham University].
- Seributr, N. C. (2022). *Building future skills with Makerspace/STEAM design process*. SE-EDUCATION.
- Sirisuksin, S. (2021). *Leadership in educational supervision*. Khon Kaen University Sisaket Provincial Education Office. (2021). *Report on the results of operations of the Sisaket Provincial Educational Innovation Area for the year 2020*. Sisaket Provincial Education Office.
- Sisaket Primary Educational Service Area Office 4. (2021). *Driving report “Continuing the original innovation, adding spatial innovation” Fiscal Year 2021*. Sisaket Primary Educational Service Area Office 4.
- Spears, H. (1967). *Improving the supervisor of instruction*. Prentice-Hall.
- Sriporn, A., Poosakaew, R., & Siribanpitak, P. (2020). The priority needs of academic management of private secondary school based on the concept of creative and innovative thinking skills. *Eastern Asia University Academic Journal*, 10(3), 85–98.
- Steiner, T.J. (2001). *The principalship: A reflective practice Perspective*. Allyn and Bacon.
- Yokin, C. (2023). The development of mixed supervision model for enhancing the learning management competency of teachers teaching the learning disability students in primary inclusive classroom, Nongkhai Primary educational service area office 1. *PaññaPanithan Journal*, 8(2), 267–280.